

Универзитет „Гоце Делчев“-Штип, Правен факултет
Штип, Република Македонија

ПЕТТА МЕЃУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА

ОПШТЕСТВЕНИТЕ ПРОМЕНИ ВО ГЛОБАЛНИОТ СВЕТ

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ

Штип, 2018

Печати / Print 2-ри Август-Штип / 2- ri Avgust- Shtip

Уредници: Марија Амповска, Кристина Мишева, Елена Максимова

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

316.42(100)(062)

INTERNATIONAL scientific conference Social change in the global worl (5
; 2018 ; Штип)

Општествените промени во глобалниот свет : зборник на трудови / Петта меѓународна научна конференција = Social change in the global world : proceedings / Fifth international scientific conference = Социальные изменения в глобальном мире : сборник материалов / Пятый международная научная конференция. - Штип : Универзитет "Гоце Делчев"

-
Штип, Правен факултет ; Shtip : Goce Delcev University, Faculty of law, 2018

Начин на пристап (URL): <http://js.ugd.edu.mk/index.php/scgw>. - Текст во PDF формат, содржи 1047 стр. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 29.08.2018. - Трудови на повеќе јазици. - Фусноти кон текстот. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-548-9

а) Општествени промени - Свет - Собири
COBISS.MK-ID 108125706

*All manuscripts were refereed through a double – blind peer - review process.

*No responsibility can be accepted by the publisher or compilers for the accuracy of the information presented. The expressed opinions are of the authors and does not necessarily coincide with the views of the Program Committee and the Organizational Committee of the conference.

Goce Delcev University in Shtip, Faculty of Law
Shtip, Republic of Macedonia

FIFTH INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

SOCIAL CHANGES IN THE GLOBAL WORLD

PROCEEDINGS

Shtip, 2018

Университет им. Гоце Делчева, Юридический факультет
Штип, Республика Македония

ПЯТЫЙ МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

Штип, 2018

Организациски комитет / Organizational Committee/ Организационный комитет конференции

Kristina Misheva PhD, Faculty of Law, Goce Delchev University in Shtip, Macedonia,
kristina.miseva@ugd.edu.mk
Marija Ampovska PhD, Faculty of Law, Goce Delchev University in Shtip,
Macedonia, marija.radevska@ugd.edu.mk
Elena Maksimova, LL.M, Faculty of Law, Goce Delchev University in Shtip,
Macedonia, elena.ivanova@ugd.edu.mk
Strashko Stojanovski, PhD, Faculty of Law, Goce Delchev University in Shtip,
Macedonia, strasko.stojanovski@ugd.edu.mk

**Програмски комитет / Program Committee /
Программный комитет конференции**

Agim Nuhiu PhD, Faculty of Law, State University of Tetovo, Macedonia,
agim.nuhiu@unite.edu.mk
Alenka Verbole PhD, currently- OSCE Mission in Tirana, University of Ljubljana,
Slovenia, alenka.verbole@osce.org
Ana Nikodinovska Krstevska PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip,
Macedonia, ana.nikodinovska@ugd.edu.mk
Anastasia Bermúdez Torres PhD, Faculty of Law, Political Science and Criminology,
University of Liege, Belgium, abermudez@ulg.ac.be
Andon Majhoshev PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip,
Macedonia, andon.majhosev@ugd.edu.mk
Belul Beqaj PhD, University of Business and Technology, Department of Political
Science, Prishtina, Kosovo, belul.beqaj@gmail.com
Borka Tushevska PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia,
borka.tusevska@ugd.edu.mk
Elena Ivanovna Nosreva PhD, Faculty of Law, Voronezh State University, Russia,
elena@nosyreva.vrn.ru
Gabriela Belova PhD, Faculty of Law, University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad,
Bulgaria, gbelova@hotmail.com
Gemma Andreone PhD, Institute for International Legal Studies of the Italian
National Research Council (ISGI - CNR), Italy,
gemma.andreone@gmail.com
Ice Ilijevski, PhD, Faculty of security – Skopje, University St. Kliment Ohridski –
Bitola, ilijevski@fb.uklo.edu.mk
Igor Kambovski PhD, Faculty of Law, Goce Delchev University in Shtip, Macedonia,
igor.kambovski@ugd.edu.mk
Ivana Bajakić PhD, Department of Economic Sciences, Faculty of Law, Zagreb,
Croatia, ivana.bajakic@pravo.hr

Jadranka Denkova PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, jadranka.denkova@ugd.edu.mk

James C. Helfrich PhD, Global Scholars, Liberty University, Colorado, USA, jchelfrich@aol.com

Jovan Ananiev PhD, Faculty of Law, University "Goce Delcev"- Shtip, Macedonia, jovan.ananiev@ugd.edu.mk

Jovan Zafiroski, PhD, Faculty of Law, St Cyril and Methodius University in Skopje, j.zafiroski@pf.ukim.edu.mk

Kristina Misheva PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, kristina.miseva@ugd.edu.mk

Kristine Whitable PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, kristine.whitable@ugd.edu.mk

Maciej Czerwinski PhD, Institute of Slavic Philology, Jagiellonian University, Krakow, Poland, maciej.czerwinski@uj.edu.pl

Marija Ignjatovic PhD, Faculty of Law, University of Nis, Serbia, marija@prafak.prafak.ni.ac.rs

Migena Leskoviku Prof. Dr, University of Tirana, Albania, migena.leskoviku@gmail.com

Naser Ademi PhD, Faculty of Law, State University of Tetovo, Macedonia, dr.naserademi@gmail.com

Natalia Vladimirovna Butusova PhD, Faculty of Law, Voronezh State University, Russia, butusova@law.vsu.ru

Nikolai Baranov PhD, Baltic state technical university Voenmeh, At. Petersburg State University, St. Petersburg, Russia, nicbar@mail.ru

Nives Mazur Kumrić PhD, Faculty of Law, Political Science and Criminology, University of Liège, Belgium, nives.mazurkumric@ulg.ac.be

Novak Krstić, PhD, Faculty of Law, University of Niš, novak@praf.ni.ac.rs

Olga Kosevaliska PhD, University "Goce Delcev"- Shtip, Faculty of Law, Macedonia, olga.kosevaliska@ugd.edu.mk

Ruzica Simic Banovic, PhD, Assistant Professor, Faculty of Law, University of Zagreb, Croatia, ruzica.simic@pravo.hr

Silviu G. Totelecan PhD, Cluj-Napoca Branch of Romanian Academy, Socio-Human Research Department of "G. Baritui" History Institute, Romania, silviu.totelecan@g.ail.com

Slavejko Sasajkovski PhD, Institute for Sociological, Political and Legal Research, University "St. Cyril and Methodius", Skopje, Macedonia, bilbilef@isppi.ukim.edu.mk

Strahinja Miljkovića PhD, Faculty of Law, Mitrovica, strahinja.miljkovic@pr.ac.rs

Strashko Stojanovski PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, strasko.stojanovski@ugd.edu.mk

Suzana Dzamtoska Zdravkovska PhD, American University of Ras Al Khaimah, Ras Al Khaimah, UAE, suzana.zdravkovska@aurak.ac.ae

Tamara Perisin, MJur (Oxon) PhD, Department of European Public Law - Jean Monnet, University of Zagreb - Faculty of Law, Croatia, tamara.perisin@pravo.hr

Tunjica Petrašević PhD, Faculty of Law, University of Osijek, Croatia,
tpetrase@pravos.hr

Wouter Van Dooren PhD, Public Administration and Management, University of
Antwerp, Belgium, wouter.vandooren@uantwerpen.be

Yuriy Nikolaevich Starilov PhD, Faculty of Law, Voronezh State University, Russia,
juristar@vmail.ru

Zeynep Ece Unsal, PhD, Istanbul Gelisim University, Faculty of Economics
Administrative and Social Sciences - Department of Political Science and
International Relations, zeunsal@gelisim.edu.tr

НАМЕСТО ПРЕДГОВОР

ВОВЕДНО ОБРАЌАЊЕ НА ПРОФ. Д-Р ГАЛЕ ГАЛЕВ НА ТЕМА: „ЗОШТО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И Е ПОТРЕБЕН ГРАЃАНСКИ ЗАКОНИК“

МОТО

„Ќе ме обвинуваат утре, за апсулотизам, цезаро-папизам, автократија, догматска исклучивост. Ќе прашуваат дали во системот што го изградив со сеење низ сито и решето на класичните списи на (Рим) го означив ли на тој начин крајот на една или токму со тоа отворив друга епоха? Тоа е прашање на политичките идеи, а нив ги има колку што сакаш и тие често предизвикуваат безаконие. Corpus iuris civilis место тоа ќе произведе правда, а права е и самото мое име: Iustinianus. Јас немам друг избор за тоа ако треба подведете ме утре на интерпелација и обвинете ме за се што сторив, а другите пред мене не сторија.“

Јустинијан
- Извадок од монодрамскиот спев на „Јустинијан Први“
на современиот македонски писател и драматург Јордан
Плевнеш

***

„Мојата вистинска слава не е во тоа што сум добил 40 битки. Ватерло ќе го избрише сеќавањето на толкуте победи. Она што не може ништо да го избрише, што вечно ќе живее, тоа е мојот: Code civil“

Наполеон
Токму така, поминаа повеќе од 200 години од неговото
донесување (1804 г.), а тој се уште е во сила.

***

„Ценоста на човекот не е во тоа колку живеел, туку колку и
што сторил“

Народна мудрост

ЗОШТО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И Е ПОТРЕБЕН ГРАЃАНСКИ ЗАКОНИК

Одговорот на овде поставеното прашање: *Зошто на Република Македонија и е потребно донесување на Граѓански Законик?* е даден во Проектот за изработка на Граѓански Законик на Република Македонија од 2009 година, кој Владата на Република Македонија го рзгледа и усвои на својата редовна седница одржана на 28.12.2010, кога ја донесе и Одлуката за формирање на Комисија за изготвување на Граѓански Законик на Република Македонија. Но, за потребите на денашната петта по ред Меѓународна научна конференција, насловена: „**Општествените промени во глобалниот свет**“, организирана од Правен факултет, при Универзитетот Гоце Делчев,, – Штип, сметам дека би било од полза да наведем, макар, дел од аргументите изложени во цитираниот Проект, кои одадат во прилог на тоа Република Македонија, да донесе свој *Граѓански кодекс*.

Во редот на овие аргументи, не би требало да биде спорно, дека свое место имат и овие:

1. Македонија како дел од кругот на континенталниот европски простор, не е спорно, дека културолошки му припаѓа токму на овој простор. Оттука, ако на тој простор од древнина до денешен ден правото оставило и остава длабоки траги, кои, би рекол, имаат планетарна вредност и влијание врз вкупниот негов развој, тогаш, повеќе од обврска треба да биде, следејќи го примерот на, скоро, најголемиот број на европски земји, Република Македонија, како и тие, да вложи напор и знаење и да го кодифицира своето граѓанско право во форма на единствен Граѓански законик.

2. Во контекст на изложеното по горе заслужува нагласка и фактот дека, уште, пред Христа (168 година) римското право било применувано на овие македонски простори, но и повеќе векови по Христа, прво како римско, а потоа како византиско право. Последново, посебно се однесува на *Јустинијановата кодификација* (донесена во периодот 528–534), насловена како: *Corpus iuris civilis*. Ова не можело да остане без свое влијание и во т.н. ран и развиен феудализам. Познато е дека Македонија во овој релативно долг период повеќекратно ги менувала своите господари: Византија, Бугарија и Србија. Во рамките на нивното политичко владеење, кога станува збор за правото, заслужува да се нагласи дека, покрај чисто византиското право, (*Еклогата* од 726 година, *Земјоделскиот закон*, (од крајот на 7 и почетокот на 8 век, *Синтагмата* и други прописи, најчесто измешани со граѓанскоправни и јавноправни елементи., отпочнал и процесот на подготвување и донесување на словенски верзии на овие правни акти. Во средновековна Србија, кога и Македонија е дел од неа, сите овие правни акти, во вид на компилација, го сочинувале *Законот на Константин Јустинијан*. Овој закон, подоцна бил придодаден кон *Душановиот Законик*, инаку, донесен на македонско тло, во

*Скопје (1349) и дополнет, исто така, на ова тло, во градот Серес (1354), денешна Грција. При оваа кратка ретроспектива заслужува да се одбележи и фактот дека и првиот оригинален словенски закон, насловен како: *Закон судним људем (Закон за судење на луѓето)*, постои тврдење во историјата на правото дека бил подготвен, токму, во Македонија и тоа во времето на *Брегалничката мисија на солунските браќа Кирил и Методиј (845–855)*, подоцна, општо прифатени како сесловенски просветители, а денешно време прогласени од неговата светос напата *Јован-Павле Втори* и како граѓани на Европа. Тоа е таа традиција, која, поттикнува, но исто времено и обврзува, денешната генерација на самостојна и суверана Македонија, исто така, да го даде својот придонес во изградбата на нејзиниот правен систем и поредок, а во тој контекст и во изградбата на македонското граѓанско право, како еден од главните столбови на овој систем и поредок.*

3. Обврска повеќе да се пристапи кон кодифицирање на нашето граѓанско право, гледано од аспект на денешните потреби, а посебно од аспект на глобалните процеси, во кои влегува и процесот на нашето престојно интегрирање во Европската Унија, е таа што овие потреби и процеси бараат изградба на модерен правен систем и поредок, кој би бил сообразен, а со тоа и компатибилен, (од начелно до содржинско ниво), со оној на Европската Унија и на земјите членки на Унијата, но, во контекст на нејзиниот регионален пристап, секако, пред тоа, сообразен и компатибилен, уште, и со оној на земјите кандидати за членки на оваа Унија.

4. И, без да би постоела предходна потреба, повеќе од потребна е определбата да се заокружи процесот на внатрешна хармонизација на самото наше право. Тоа дотолку повеќе што во него се уште се препознатливи рецидиви од поранешното југословенско право, кое согласно Уставниот закон за спроведување на Уставот од 1991 годи беше прифатено да се применува како републичко. Тоа едно, и второ, по осамостојувањето на Република Македонија (1991), прифаќајќи, во основа, парцијален пристап во градњето на правниот систем, без претходно општите (системски) прашања да бидат уредени на некое начелно (општо) ниво, денес сме сведоци на мноштво на парцијални закони во кои општото и посебното често се испомешани, што, секако, нивната применливост ја прават тешка и проблематична. Но, и не само тоа. Немањето на јасно дефиниран пристап во уредувањето на правниот систем доведе и до други бројни недоследности кои се провлекуваат во постојното наше законодавство. Во редот на овие, (недоследности), посебно, би ги спомнале: *лесното и многу често изменување и дополнување на законите; уредување со подзаконски акти на прашања кои материјално можат да бидат уредени исклучиво со закон (типичен пример на таков пропис беше, на пример, Уредбата за продажба на изграденото и неизграденото градежното земјиште); постоењето на контрадикторност на правни решенија од два или повеќе закони кои уредуваат исто или слично правно прашање* (пример, прашањето поврзано со формата на договорите и

последниците во случај на нејзино непочитување (*Закон за облигациони односи*, наспроти *Закон за вршење на нотарски работи*), или прашањето поврзано со застапувањето како правен институт (*Закон за облигациони односи*, *Закон за трговски друштва*, *Закон за процесна постапка*); Уредување на ист граѓанско-правен однос во повеќе закони без водење на доволно сметка на општата уреденост на тој однос (такв случај преставува, на пример, *Договорот за долгорочен закуп*, кој е уреден со *Законот за градежно земјиште*, *Законот за земјоделско земјиште*, *Законот за градење и др.*, наспроти *Законот за облигациони односи*, во кој е уреден општиот тип на договорот за закуп, чија модификација претставува, споменатиот договор за долгорочен закуп) и сл. Слична е состојбата и со Законот за градење, кој меѓудругото го уредува и прашањето на заедничката градба од повеќе субјекти (физички или прави) на одделен деловен или деловно стамбен објект, наспроти Законот за облигациони односи кој правно го уредува општиот тип на договорот за ортаклак (договорот за заедница).

5. Кодифицирањето на граѓанското право, од своја страна, не само што ќе помогне во изградувањето и стабилизирањето на граѓанско-правната материја, туку, тоа, од своја страна, како еден од носечките столбови на правниот систем и поредок во земјата, истовремено ќе има и свое позитивно влијание врз изградбата на останатите делови од овој систем и поредок. Ова во таа смисла што, добро правно уредената материја од доменот на граѓанското право, ќе придонесе и попречи одредени содржини некритички правно да бидат пренесувани и уредувани во други правни подрачја, иако според својата правна природа припаѓаат на цивилно-правната област и обратно содржини од тие подрачја да бидат инкорпорирани во последнава правната област. Со еден збор, добро селектирана, систематизирана и правно уредена материјата од доменот на цивичното право во Граѓанскиот законик, еднаш за секогаш, општото ќе го разграничи од посебното и, што е посебно значајно, на приватното од јавното. Во контекст на ова, не би било никакво претерување, ако речем, дека и до денешен ден јавното, како репрезент на јавниот интерес, со голема леснотија правно го узорпира местото кое, по природата на нештата, исклучиво и единствено, му припаѓа на приватниот интерес како репрезент на приватното. Ако нешто е посебно штетно, во услови на пазарно стопанство, за какво што се стремиме и залагаме, е токму и ваквата неретка испомешаност на теренот на овие, во основа инкопатибилни свери: јавната и приватната.

6. Со оглед на нивото на вградено знаење и искуство (домашно и компаративно, теоретско и практично), во Граѓанскиот кодекс, не треба да биде спорно дека, тој ќе придонесе во јакнење на правната сигурност, и тоа, не само во доменот на приватно-правната свера, која е алфа и омега во секоја пазарно ориентирана општествено-политичка заедница, туку, уште, и во останатите домени од општественото живеење.

7. Во секој случај, една од посебно значајните вредности на кодификацијата, сватена како завршен правен чин, покрај нејзината цивилизациска вредност

тесно поврзана со самиот суверинитет на земјата, е и таа што со нејзиното реализирање ќе се верифицира и потврди зрелоста и свесниот стремеж на институциите на системот во нашата земја, (посебно на: Владата, Парламентот и судството, како репрезенти на извршната, законодавната и судската власт), насочени во правец на јакнење на она што значи демократско општество и владеење на правото и правната држава. Последново посебно гледано преку оптиката на судските инстанции, кои најнепосредно и ќе се служат и го применуваат Граѓанскиот кодекс. Тие, имајќи го во раце овој, безпоговорно, исклучително вреден и значаен, Законик, не би било спорно дека, во неговата примена ќе се издигнат до нивото на древната, но исто толку, и сегашна парадигма: одењето во суд или подобро одењето кај судијата да се доживува како вистинско одење во пресрт на правдата.

***

На самиот крај од изложените аргументи и причини кои одат во прилог на прифатениот Проект за изработка на Граѓански законик на Република Македонија од Владата на Република Македонија останува да кажеме дека изработката на овој законик отпочна во 2011 година и се уште е во тек. За одбележување е дека од двата познати системи: Институционалниот и Пандектниот, Република Македонија се определи за Пандектниот. Според првиот, (Институционалниот), правната материја во основа се уредува во три целини (лица, ствари и стекнување и заштита на правата). Од познатите кодификации, според овој систем се подготвени Corpus iuris civilis (Јустинијановата кодификација) и во модерно време францускиот Code civil. Пандектниот систем, кој е помодерен, граѓанско правната материја ја уредува по сроднос (блискос) во повеќе одделни делови. Овој систем е многу повеќе застапен на европскиот правен простор (вклучувајќи ја овде дури и една Јапонија). Прва европска кодификација која е работена според овој систем е Германскиот граѓански законик, (BGB), од 1896 година. Во него правната материја е поделена во пет одделни делови односно книги. Книга прва (Општ дел), Книга втора и Книга трета се посветени на облигационите и стварноправните односи, Книга четврта се однесува на Семејноправните односи и Книга петта ги уредува наследноправните односи. По негов пример е кодифицирано швајцарското граѓанско право (1911-1912), а од поновите кодификации, уште и холандската (1992), која во себе вклучува 10 одделни книги, како и Граѓанскиот законик на Руската федерација(1994).

По примерот на овие кодификации се работи и на изработката на Граѓанскиот законик на Република Македонија. Во моментот од предвидените пет одделни книги: Книга прва: Општ дел, во кој влегуваат заедничките прашања за останатите четири книги, Книга втора:Стварноправни односи; Книга трета: Облигационоправни односи; Книга четврта: Наследноправни односи и Книга петта: Семејноправни односи, (со исклучок на Книга втора: Стварноправни односи), подготвени се работни верзии за сите остани книги

Марија Амповска

Доцент,

Правен факултет, Универзитет "Гоце Делчев" Штип

E-mail: marija.ampovska@ugd.edu.mk

УДК.347.964.3(497.7)

ОСИГУРУВАЊЕ ОД ОДГОВОРНОСТ НА ИЗВРШИТЕЛОТ ВО МАКЕДОНСКОТО ПРАВО

Апстракт

Во трудот централно место зазема осигурувањето од одговорност на извршителот во македонското право, од аспект на задолжителното осигурување предвидено со правните прописи. Со оглед на тоа дека предмет на осигурувањето е законски уредената одговорност на извршителот за штета што ќе ја причини на трети лица при вршење на својата дејност, трудот дава приказ и на граѓанско-правната одговорност на извршителот, како специфичен вид на професионална одговорност, од аспект на нејзина уреденост со *lex specialis*, како и од аспект на правната теорија. На тој приказ се надоврзува анализата на осигурувањето од одговорност на извршителот, преку призмата на нејзината правна природа, правни извори и правна уреденост. Имајќи во предвид дека подетална уреденост на овој вид осигурување од одговорност е содржана единствено во посебните услови на осигурувачот, фокусот ќе биде ставен на нивните одредби, со цел да се направи анализа на нивната усогласеност со законските одредби, како и меѓусебната усогласеност. Крајната цел е преку анализа на спецификите на осигурувањето на одговорноста на извршителот да се одговори на прашањето дали истото ги исполнува целите на своето постоење – дали претставува правно исполнет предуслов за остварување заштита на оштетените лица, а во исто време да го социјализира ризикот од вршење на професионални дејности, без притоа да се изгуби чувството на одговорност и да се умртви степенот на внимание кај осигуреникот – извршителот.

Клучни зборови: *осигурување од одговорност, професионална одговорност, извршител, надомест на штета.*

Marija Ampovska

Assistant Professor, Faculty of Law in Shtip, University “GoceDelchev” Shtip, Republic of Macedonia

E-mail: marija.ampovska@ugd.edu.mk

**ENFORSEMENT AGENT’S LIABILITY INSURANCE IN MACEDONIAN
LAW**

Abstract

The focal point in this paper is the enforcement agent’s liability insurance in the Macedonian legal system, analyzed from the aspect of mandatory insurance. Having in mind that the subject of this insurance is legal liability for personal injury or property damage sustained by third parties arising during the course of the activities, this paper, firstly, shows the civil liability of the enforcement agent as a specific kind of professional liability, from the aspect of *lex specialis* legal regulation and legal theory. This analysis builds on the enforcement agent’s liability insurance, through the prism of its legal nature, legal sources and legal regulation. Bearing in mind that a more detailed regulation of this type of liability insurance is contained solely in the specific terms of the insurer, the focus will be placed on their provisions in order to analyze their compliance with the legal provisions as well as with one another. The ultimate goal is: analyzing the specifics of the insurance should answer the question whether it meets the goals of its existence - whether it is suitable to provide protection of the damaged persons, while at the same time to socialize the risk of performing professional activities, without losing the sense of responsibility and without reducing the degree of attention of the insured person - the enforcement agent.

Keywords: *liability insurance, professional liability, enforcement agent, compensation of damage.*

1. Воведни напомени

Во правната теорија среќаваме продлабочено разликување помеѓу три поими – занимање, професија и слободна професија. Истите се дефинираат како сложени категории кои во себе содржат социолошка, политичка, економска, правна и

техничко-технолошка димензија.¹ Се смета дека поимот занимање е поширок поим од поимот професија и настанува како резултат на општествената поделба на трудот, а престанува да постои како резултат на општествениот развој.² Разликувањето на професијата од занимањето е обележје на современиот облик на општествена слоевитост и истото е структурално, инструментално и идеолошки оправдано и втемелено.³

Во денешно време од општиот поим професија, како дејност со која некој се занимава и остварува приходи, се издвојува поимот слободна професија која се врзува со вршењето на одредена интелектуална дејност, па може да се сретне во литературата и како интелектуална професија. За припадници на интелектуалните професии се сметаат вршителите на правно регулираните професии, односно адвокати, извршители, нотари, судии, јавни обвинители, стечајни управници, како и сите медицински и сродни професии, архитекти, овластени градители, ревизори, сметководители и слично, а во голем дел од правните системи овој поим се проширува и на припадниците на уметничките професии.⁴ Иако во правната теорија сè уште не постои општо прифатен поим на интелектуална професија, ниту пак постои потполна согласност за тоа кои професии спаѓаат под овој поим, несомнено е постоењето на причината за ваквото izdelување од општиот поим професија. Се работи за развивањето на посебни, истовремено суштествени, карактеристики по кои интелектуалните професии битно се разликуваат од останатите професии.⁵

2. Поим на извршители

Извршител е лице именувано од Министерството за правда согласно одредбите на Законот за извршување⁶ кое врши јавни овластувања, како што се извршување на извршни исправи на судот, нотарот или органот чие седиште е

---

¹ Dragana Knežić-Popović, Ljubiša Dabić, *Slobodne profesije-pravni aspekti*, Beograd, 2009, str. 31.

² Đukić Ostoja, Profesionalna etika I njen značaj, *Srpska pravna misao*, Banja Luka br. 1-4/1995, str. 345 spored D. Knežić-Popović, Lj. Dabić, *Slobodne profesije-pravni aspekti*, Beograd, 2009, str. 33.

³ Повеќе за разликувањето на овие поими кај D. Knežić-Popović, Lj. Dabić, *Slobodne profesije-pravni aspekti*, Beograd, 2009, str. 35.

⁴ Silvija Petrić, Odgovornost odvjetnika za savjet i mišljenje, *Zbornik Pravnog fakulteta u Sveučilišta u Rijeci*, Rijeka, 2010, 24.

⁵ Повеќе за овие карактеристики кај S. Petrić, Odgovornost odvjetnika za savjet i mišljenje *Zbornik Pravnog fakulteta u Sveučilišta u Rijeci*, Rijeka, 2010, 25.

⁶ "Службен весник на Република Македонија" бр. 72/2016.

на подрачјето за коешто е именуван, а врши и други работи утврдени со закон.⁷ Законот за извршување ја регулира правната професија извршител од неколку аспекти: преку позицијата и опфатот на професионално делување, преку условите за вршење на професијата, одговорноста за штета и осигурувањето на извршителите од одговорност за штета. Дејноста на извршителот е регулирана и во акти на Комората на извршители на Република Македонија. Најпрво, тоа е Статутот на Комората на извршители на Република Македонија од 20.06.2016 година.⁸ Во него се содржани низа одредби од членот 60 до членот 81 со кои се уредуваат правата и должностите на извршителите, замениците на извршителите, помошниците на извршителите и приправниците кај извршителите. Согласно Статутот на Комората на извршители на Република Македонија извршителот ги спроведува извршните дејствија независно, самостојно, непристрасно и слободно врз основа на закон.⁹ Самиот Статут упатува на примената на другиот акт на Комората на извршители на Република Македонија, а тоа е Кодекс на професионална етика на извршителите.¹⁰ Зборуваме за членот 66 од Статутот на Комората на извршители на Република Македонија според кој: *"Однесувањето на извршителите при нивната работа, меѓу себе како колеги, како и спрема странките, се регулира со Кодексот на професионална етика на извршителите. Непочитувањето на одредбите од Кодексот за професионалната етика на извршителите претставува дисциплинска повреда."* На овој начин индиректно се упатува на сите дејствија на извршителот, дефинирани и уредени како дисциплински повреди, кои во исто време можат да се јават и како штетни дејствија во смисла на општиот услов за настанување граѓанско-правна одговорност за штета. За ова прашање значајна е одредбата од Кодексот за професионална етика на извршителите која е содржана во членот 3 и според која извршителот е должен стручно и совесно да ги применува одредбите на законот за извршување и подзаконските акти и да се однесува на начин што ќе го штити и придонесува за угледот на професијата извршител и на Комората на извршители на Република Македонија. Исто така овој акт содржи определување на должностите што извршителот ги има спрема странките во извршувањето, што воедно го дефинира опфатот на неговата одговорност за штета во секој случај на повреда на оваа должност. Уште еден акт на Комората на извршители е од значење за професионалната одговорност на извршителите, а тоа е Правилникот за дисциплинска одговорност и дисциплинска постапка од 29.05.2018 година.¹¹ Истиот е значаен бидејќи во него

---

⁷Член 32 од Закон за извршување.

⁸Достапен на http://kirm.mk/?page_id=39 пристапено на 07.04.2018.

⁹Член 61 од Статутот на Комората на извршители на Република Македонија

¹⁰Достапен на http://kirm.mk/?page_id=39 пристапено на 07.04.2018.

¹¹Достапен на http://kirm.mk/?page_id=39 пристапено на 07.04.2018.

се разработува стандардот на внимание со кое треба да постапува извршителот при вршење на своите овластувања. Во членот 5 од Правилникот за дисциплинска повреда и дисциплинска постапка се вели дека извршителот одговара дисциплински за своето нестручно и несовесно работење, ако со своето однесување при спроведување на извршувањето врши повреда на службената должност, предвидена во Законот за извршување, подзаконските акти и актите на Комората, со кои се уредува работењето на извршителот. Притоа како нестручно постапување се смета секоја повреда на законот, со која при спроведувањето на извршувањето извршителот предизвикува повреда на правата на странките во постапката или на трети лица. Несовесно постапување, пак, е постапување спротивно на етичките норми, професионалните стандарди и правила на извршителската должност. Во случај кога со ваквиот начин на постапување извршителот воедно ќе причини штета на трети лица, освен дисциплинската одговорност настанува и одговорност за причинетата штета.

3. Правна природа на одговорноста на извршителот

Најопшто зборувајќи, професионалната одговорност постои секогаш кога носител на одредена професија ќе ги повреди обврските кои за него произлегуваат во постапката на давање на професионални услуги на неговите корисници. Секоја професија содржи одредени посебности па затоа прашањето за професионалната одговорност се поставува одделно за секоја од овие професиите. Така на пример, медицинската дејност како слободна професија строго се разликува од дејноста на носителите на било која друга професија, од причина што таа содржи во себе многу специфични елементи кои се својствени само за неа.¹² Професионалната одговорност може да настане со повреда како на законска, така и на договорна обврска на носителите на одредена слободна професија во рамки на вршењето, односно пружањето на професионални услуги на навните корисници. Понатаму, професионалната одговорност може да се јави како граѓанско - правна одговорност, дисциплинска одговорност и кривична одговорност. Секоја од одговорностите на носителите на професија претпоставува постоење на посебни правни правила со кои се утврдуваат условите за настанување на одговорност, постапката во која тие се утврдуваат и органите надлежни за утврдување и изрекување на санкции. Предмет на интерес за нас е единствено граѓанско - правната одговорност на вршителите на правна професија за штета причинета при вршење на нивната дејност и осигурувањето од истата. Граѓанско-правната одговорност се одразува во односот на носителот

---

¹²Види повеќе за слободните професии кај D. Knežić-Popović, Lj. Dabić, *Slobodne profesije-pravni aspekti*, Beograd, 2009, str. 153.

на професијата и корисникот на неговите услуги, а целта на нејзиното постоење е да се обезбеди обесштетувањена лицата кај кои ќе настанат штетни последици како резултат на професионална грешка.

Приказот на граѓанско-правната одговорност на извршителот преку анализа на неговата природа и правна уреденост е од значење за овој труд бидејќи истата е предмет на договорот кој произлегува од задолжителното осигурување на извршителите и затоа во кратки црти ќе биде изложена пред да се премине на анализа на осигурувањето од одговорност.

Посебното правило за одговорност на извршителот во нашето право се наоѓа во Законот за извршување. Според посебното правно правило извршителот е одговорен за целата штета што ја причинил на странката или спрема трети лица, со незаконито спроведување на извршните дејствија и со неисполнување на должностите што ги има како извршител според овој закон.¹³ Освен за своите дејствија, извршителот е одговорен и за штетата која ќе произлезе од извршување на поединечни дејствија што ги предизвикале заменикот на извршителот или полномошникот на извршителот.¹⁴ Во првиот случај не е спорно дека станува збор за лична одговорност на извршителот заснована на негова вина. Иако законската одредба не зборува конкретно за видот на вина што е потребен за настанување на одговорноста, сепак, на основ на примената на општите правила на облигационото и отштетното правило може да се заклучи дека одговорност настанува во случај на обично невнимание, односно однесување спротивно на правниот стандард "добар стручњак". Уште повеќе одговорност на извршителот ќе постои и кога штетата ја причинил со некој од потешките видови на вина – крајно невнимание или намера. Разлика ќе постои во поглед на докажувањето односно претпоставувањето на вината бидејќи според општата теорија на отштетното право обичното невнимание се претпоставува, а намерата и крајното невнимание ги докажува оштетениот.¹⁵ Стандардот добар стручњак се определува и со помош на одредбите на законот според кои се дефинира нестручно постапување и несовесно постапување.¹⁶

Во вториот случај зборуваме за правна ситуација во која едно лице се јавува како фактички штетник, а тоа се заменикот на извршителот или полномошникот на

---

¹³Член 43 став 1 од Закон за извршување.

¹⁴Член 43 став 3 од Закон за извршување.

¹⁵Гале Галев, Јадранка Дабовиќ Анастасовска, *Облигационо право* ЦЕППЕ, Скопје, 2009, 683.

¹⁶Притоа нестручно постапување е повреда на законот со кое при спроведувањето на извршувањето извршителот причинил штета или предизвикува повреда на правата на странките во постапката или на трети лица додека несовесно постапување е постапување спротивно на Кодексот за професионалната етика на извршителите и обврските предвидени во Статутот и другите општи акти на Комората